

Datum **17 JAN 2023**
Betreft Energielabel bij verblijfsrecreatie

Geachte heer/mevrouw,

Deze brief ontvangen ondernemingen in de verblijfsrecreatie. In samenwerking met HISWA-RECRON informeren wij u middels deze brief over de van kracht zijnde wet- en regelgeving omtrent het energielabel voor recreatieondernemingen en hoe u op een efficiënte wijze recreatiewoningen van een label kan voorzien.

Het energielabel voor recreatieparken en kampeerterrinen

Wist u dat het energielabel verplicht is bij verhuur, verkoop en oplevering van de gebouwen en recreatiewoningen op uw recreatiepark of kampeerterrin? Dit geldt voor het hoofdgebouw en gebouwen van faciliteiten als restaurants en zwembaden op het park, maar ook voor recreatiewoningen als bungalows en de grotere stacaravans. Er geldt een aantal uitzonderingen. Vrijstaande gebouwen kleiner dan 50m² en gebouwen die minder dan vier maanden per jaar worden gebruikt vallen bijvoorbeeld niet onder de energielabelplicht. Deze uitzonderingen zijn verder beschreven in het bijgevoegde informatieblad.

Recreatiewoningen

Er zijn in Nederland momenteel ongeveer 90.000 recreatiewoningen, waarvan beschikken ongeveer 74.000 nog niet over een energielabel¹. Dit terwijl het energielabel een belangrijk hulpmiddel is bij het verduurzamen van (recreatie)woningen en daarmee een bijdrage levert aan de klimaatdoelstellingen van Nederland. Met het energielabel worden (toekomstige) eigenaren en huurders geïnformeerd over de energieprestatie van hun woning en eigenaren gestimuleerd maatregelen te treffen. Gezien de urgentie om energie te besparen en gasgebruik te verminderen verzoek ik eigenaren en beheerders van recreatiewoningen deze vóór 1 januari 2024 van een geldig energielabel te voorzien indien deze onder de energielabelverplichting vallen.

---

¹ Cijfers van de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO), gebaseerd op data uit de Basisadministratie Gebouwen en EP-online. Het is niet bekend op hoeveel van de circa 90.000 een uitzondering van toepassing is, het werkelijk aantal recreatiewoningen dat onder de energielabelplicht valt ligt waarschijnlijk lager.

Datum

Kenmerk
2022-0000605695

Wat houdt de energielabelverplichting in?

Het energielabel dient beschikbaar gesteld te worden door de eigenaar of verkoper:

- aan de huurder of bezoeker als het gebouw of de (recreatie)woning wordt verhuurd;
- aan de koper als het gebouw of de (recreatie)woning wordt opgeleverd bij nieuwbouw;
- en aan de koper als het gebouw of de (recreatie)woning wordt verkocht.

Dit kan bij verhuur van recreatiewoningen bijvoorbeeld door het afschrift van het energielabel op te nemen in de informatiebrochure in de woning of door het document mee te sturen bij de boeking. Ook als u de woning aanbiedt in commerciële media dient in de advertentie de labelklasse (A++++ t/m G) van het geregistreerde energielabel te worden getoond.

Hoe krijgt u een energielabel?

Het energielabel wordt bepaald en geregistreerd door een vakbekwaam energieadviseur die werkzaam is bij een gecertificeerd bedrijf. De adviseur komt langs om woningen of gebouwen op te nemen. U vindt een vakbekwame adviseur op te zoeken via internet <https://www.energieadviseurs.nl>

Het kan zijn dat uw recreatiewoning(en) of gebouw(en) al over een geldig energielabel beschikken. Op <https://ep-online.nl> kunt u controleren of er een geldig energielabel is geregistreerd. Het energielabel is 10 jaar geldig, dus als die termijn nog niet is verlopen hoeft u niets te doen.

In samenwerking met HISWA-RECRON is een onderzoek² uitgevoerd naar het efficiënt labelen van recreatiewoningen. Daaruit bleek dat er aanzienlijk op kosten kan worden bespaard door voor grote aantallen vergelijkbare woningen op een recreatiepark in één keer de energielabels te laten berekenen en registreren. De energieadviseur kan dan gelijke gegevens als plattegronden hergebruiken en is daardoor minder tijd kwijt per woning. Het loont dus om het labelen van een grotere groep recreatiewoningen bij één partij te beleggen, waarbij tevens het advies is meerdere offertes op te vragen.

Meer informatie en delen van informatie met particuliere eigenaren

Meer informatie over het energielabel vindt u in de bijgevoegde informatieblad en op <https://rvo.nl> onder Bouwen & Wonen. Met vragen kunt u terecht bij de helpdesk van RVO.

---

² Breuers en Cobelens (2022), Energielabel voor recreatiewoningen, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/09/30/energielabel-voor-recreatiewoningen>.

Datum

Kenmerk
2022-0000605695

Recreatiewoningen op uw park of terrein kunnen ook in particulier eigendom zijn.
Wilt u de informatie in deze brief delen met de betreffende particuliere eigenaren?

De directeur-generaal voor Volkshuisvesting en Bouwen,

Chris Kuijpers

Aan Eigenaren en beheerders
van (recreatie)woningen
en gebouwen in de
verblijfsrecreatie

informatieblad

Betreft Energielabel voor (recreatie)woningen en
gebouwen in de verblijfsrecreatie

Met het energielabel wil de overheid eigenaren, kopers en huurders informeren over de energiezuinigheid van een woning of gebouw. Ook wil de overheid hiermee het nemen van energiebesparende en verduurzamende maatregelen stimuleren. Op het energielabel staat welke maatregelen mogelijk zijn. Bijvoorbeeld isolatie van het dak of het plaatsen van zonnepanelen.

De labelklassen van het energielabel

De labelklasse op het energielabel gaat van A++++ t/m G en wordt bepaald op basis van de energieprestatie van de woning of het gebouw uitgedrukt in primair fossiel energiegebruik in kilowattuur per vierkante meter per jaar. Er zijn volgens gegevens van RVO 89.617 recreatiewoningen in Nederland, daarvan heeft 82% nog geen energielabel. Hiernaast vindt u het aantal recreatiewoningen per labelklasse op 1 oktober 2022.

Labelklasse	Aantal	Percentage
A++++	2	0,00%
A+++	16	0,02%
A++	31	0,03%
A+	29	0,03%
A	4.570	5,10%
B	4.125	4,60%
C	3.700	4,13%
D	1.454	1,62%
E	697	0,78%
F	518	0,58%
G	847	0,95%
Geen label	73.628	82,16%
Totaal	89.617	100,00%

Controleer of de woning al een energielabel heeft

U kunt op <https://ep-online.nl> opzoeken of de recreatiewoningen of de gebouwen op een recreatiepark of kampeerterrein een geldig energielabel hebben. Is er een geldig energielabel geregistreerd? Dan wordt de energielabelklasse hiervan weergegeven. U kunt hier zoeken op postcode/huisnummer, verblijfsobject-ID en standplaats-ID. Een energielabel is 10 jaar geldig. Als eigenaar kunt u het afschrift van het energielabel downloaden via <https://mijn.overheid.nl> als particulier of als bedrijf met e-herkenning via <https://ep-online.nl>.

Waar vind ik een vakbekwaam energieprestatieadviseur?

De energieadviseur bepaalt de energieprestatie en registreert deze. Hierna ontvangt u het afschrift van het energielabel. Een energieadviseur bepaalt het energielabel op basis van hoeveel fossiele energie de woning of het gebouw gebruikt. Hoe minder fossiele energie wordt gebruikt, hoe beter het energielabel. Fossiele energie komt van kolen, olie en aardgas. Een adviseur bepaalt het aantal kilowattuur per vierkante meter per jaar (kWh/m².jr). Vind een vakbekwaam energieadviseur op <https://epadviseurs.energieprestatie-adviesplatform.nl/> en vraag een of meerdere offerte(s) op.

Wat zijn de uitzonderingen?

Er zijn een aantal uitzonderingen in het *Besluit energieprestatie gebouwen* die van toepassing kunnen zijn. De energielabelverplichting geldt onder andere niet bij:

- Beschermd monumenten volgens de Erfgoedwet of volgens een provinciale of gemeentelijke monumentenverordening.
- Vrijstaande gebouwen en woningen met een gebruiksoppervlakte tot 50 m². Bijvoorbeeld een tiny house, kleine stacaravan of woonwagen.
- Gebouwen die ten hoogste 2 jaar in gebruik zijn.
- Woningen die in totaal minder dan 4 maanden per jaar in gebruik zijn. En met een verwacht energieverbruik van minder dan 25% van het energiegebruik bij permanent gebruik. Bijvoorbeeld recreatiewoningen die alleen in het hoogseizoen worden gebruikt en gedurende de rest van het jaar niet gebruikt worden.
- Gebouwen die geen energie gebruiken om het klimaat binnen te regelen, zoals voor koelen, verwarmen of ventilatie.

Regels voor verplicht energielabel

De Europese Richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD) heeft het energielabel verplicht gesteld. Deze richtlijn is omgezet in Nederlandse regelgeving via het Besluit energieprestatie gebouwen en de Regeling energieprestatie gebouwen. Het Besluit energieprestatie gebouwen verplicht het beschikbaar stellen van een geldig energielabel. Deze verplichting geldt bij de verkoop, verhuur en oplevering van een recreatiewoning of gebouw. De verkoper/verhuurder is labelplichtig. Daarnaast moeten verkopers en verhuurders van een gebouw verplicht de energielabelklasse (de letters A++++ tot en met G) van een geldig energielabel vermelden in advertenties. Deze verplichting geldt wanneer zij het gebouw via advertenties in commerciële media te koop of te huur aanbieden. Zoals op sociale media of via de website of etalage van een makelaar.

Inspectie Leefomgeving en Transport houdt toezicht op de energielabelverplichting. De boete verschilt bij woningen en utiliteitsgebouwen zoals het hoofdgebouw en de faciliteiten. De boete bij woningen van particulieren bedraagt €435,- en de boete per woning van rechtspersonen (bedrijven) bedraagt momenteel maximaal €870,-¹. Bij recreatiewoningen is niet eerder toegezien op de verplichting, dit wordt per 1 januari 2024 opgestart. De boete bij utiliteitsgebouwen kan oplopen tot €20.250. De hoogte ervan hangt af van de grootte van het gebouw en of de verkoper een private- of rechtspersoon is.

De uitzonderingen op de labelplicht voor recreatiewoningen die minder dan vier maanden per jaar worden gebruikt is in correspondentie met de branchevereniging HISWA RECRON in 2012 en 2013 anders uitgelegd dan voorgeschreven in de Europese richtlijnen van de energieprestatie van gebouwen (EPBD). Dit betekent dat veel recreatiewoningen wel onder de energielabelplicht vallen, maar op dit moment geen geregistreerd energielabel hebben. De uitzondering geldt als een recreatiewoning in totaal minder dan vier maanden per jaar wordt gebruikt, en met een verwacht energieverbruik van minder dan 25%

---

¹ [Staatscourant 2021, 45088 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#)

van het energieverbruik bij permanent gebruik. Dit heeft betrekking op het totale gebruik ongeacht wie de gebruiker, bezoeker of bewoner is van de recreatiewoning en geldt dus niet per gebruiker zoals in de eerdere correspondentie met de recreatiebranche is aangegeven.

Meer informatie

Meer informatie over het energielabel vindt u op <https://rvo.nl> onder Bouwen & Wonen.